

Besluit van de Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank van 10 mei 2006, houdende de vaststelling en bekendmaking van beleidsregels inzake het opleggen van maatregelen en terugvordering WWB (Besluit Beleidsregels SVB ter uitvoering van de mandaatbesluiten inzake de WWB).

De Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank,

Gelet op artikel 7, vierde lid, van de Wet werk en bijstand en daarop gebaseerde mandaatbesluiten;

Besluit:

Artikel 1

1. Bij de uitvoering van de op artikel 7, vierde lid, van de Wet werk en bijstand gebaseerde mandaatbesluiten, past de Sociale verzekeringsbank het beleid toe dat is neergelegd in Bijlage I bij dit besluit. Deze bijlage bevat de SVB Beleidsregels inzake het opleggen van een maatregel ingevolge de Wet werk en bijstand.
2. De Sociale verzekeringsbank past deze beleidsregels alleen toe indien de maatregelverordening, bedoeld in artikel 8, tweede lid, aanhef en onder b, van de Wet werk en bijstand deze beleidsregels van toepassing heeft verklaard op de uitkeringsgerechtigden die op grond van een mandaatbesluit een bijstandsuitkering van de Sociale verzekeringsbank ontvangen of hebben ontvangen.

Artikel 2

Bij de uitvoering van de op artikel 7, vierde lid, van de Wet werk en bijstand gebaseerde mandaatbesluiten, past de SVB het beleid toe dat is neergelegd in Bijlage II bij dit besluit. Deze bijlage bevat de SVB Beleidsregels inzake terugvordering ingevolge de Wet werk en bijstand.

Artikel 3

Dit besluit treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst. Indien een mandaatbesluit op een eerdere datum in werking is getreden werkt artikel 3 van dit besluit terug tot en met de datum van inwerkingtreding van dat mandaatbesluit.

Artikel 4

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit Beleidsregels SVB ter uitvoering van de mandaatbesluiten inzake de WWB.

Dit besluit zal met toelichting in de Staatscourant worden geplaatst. Bijlage I en II worden ter inzage gelegd bij de vestigingskantoren en het hoofdkantoor van de Sociale verzekeringsbank.

Amstelveen, 10 mei 2006.

*De voorzitter Raad van bestuur SVB,
E.F. Stoové.*

Toelichting

Met ingang van 1 april 2006 voert de Sociale verzekeringsbank (SVB) de Wet werk en bijstand (WWB) uit in opdracht van de gemeenten Cuijk en Noordoostpolder. De colleges van burgemeester en wethouders van deze gemeenten hebben de SVB daartoe een mandaat verleend. Met ingang van 1 mei 2006 heeft ook het college van de gemeente Winterswijk de uitvoering van de WWB aan de SVB gemandateerd. Deze mandaten zijn beperkt tot de aanvullende bijstand voor de uitkeringsgerechtigden van 65 jaar en ouder en de leden van hun gezin als bedoeld in artikel 4, sub c, van de WWB. In de mandaatbesluiten is de Raad van bestuur van de SVB bevoegd verklaard om beleidsregels op te stellen. De Raad van bestuur van de SVB maakt van deze bevoegdheid gebruik en heeft op 10 mei 2006 de volgende beleidsregels vastgesteld: 'SVB Beleidsregels inzake het opleggen van een maatregel ingevolge de WWB' en 'SVB Beleidsregels inzake terugvordering ingevolge de WWB'. Voor de exacte inhoud van deze beleidsregels wordt verwezen naar de website van de SVB: www.svb.nl.

Naar verwachting zullen in de loop van 2006 en 2007 meer gemeenten aan de SVB een mandaat verlenen om de WWB uit te voeren. De beleidsregels die bij dit besluit zijn vastgesteld zullen ook worden toegepast bij de uitvoering van deze mandaatbesluiten.

Over de 'SVB Beleidsregels inzake het opleggen van een maatregel ingevolge de WWB' wordt nog het volgende opgemerkt. De gemeenteraad is op grond van artikel 8, eerste lid, onder b en artikel 18 van de WWB bevoegd om een maatregelverordening (ook wel afstemmingsverordening genoemd) op te stellen. De SVB heeft de gemeenten die de uitvoering van de WWB aan de SVB hebben gemandateerd, verzocht om in de maatregelverordeningen te bepalen dat voor de 65-plussers de 'SVB Beleidsregels inzake het opleggen van een maatregel ingevolge de WWB' gelden. De SVB heeft dit verzocht enerzijds om een efficiënte uitvoering te garanderen en anderzijds om met de bijzondere positie van de bijstandsgerechtigde 65-plussers beter rekening te kunnen houden. De afstemmingsverordeningen zijn op 10 mei 2006, de dag waarop de SVB beleidsregels zijn vastgesteld, nog niet aangepast. In artikel 1 van dit besluit is daarom bepaald dat de SVB deze beleidsregels alleen zal toepassen indien de maatregelverordening is aangepast.

Voor de exacte inhoud van de bijlagen bij dit besluit wordt verwezen naar teksten die op de vestigingskantoren en het hoofdkantoor ter inzage liggen en op het internet zijn in te zien of te downloaden.

*De voorzitter Raad van bestuur SVB,
E.F. Stoové.*

Bijlage I

SVB Beleidsregels inzake het opleggen van een maatregel ingevolge de WWB

Zoals vastgesteld door de Raad van bestuur van de SVB bij besluit van 10 mei 2006

1. Inleiding

Deze beleidsregels zijn in belangrijke mate gebaseerd op Voorbeeldverordening “Maatregelen” van Divosa e.a. en de afstemmingsverordeningen van de gemeenten die de uitvoering van de bijstand aan de SVB hebben gemandateerd. Dit mandaat heeft betrekking op de uitvoering van de aanvullende bijstand voor de 65-plusser en zijn gezin. In deze beleidsregels wordt steeds gesproken over de SVB en niet over het college van burgemeester en wethouders, ondanks het feit dat de SVB in naam van het college van de desbetreffende gemeente handelt.

Onder bijstand wordt hierna verstaan de bijstand bedoeld in artikel 5, onderdeel b van de Wet werk en bijstand (WWB). Onder een maatregel wordt verstaan het verlagen van de bijstand op grond van artikel 18, tweede lid, van de WWB. Onder belanghebbende wordt verstaan de persoon wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken.¹ Belanghebbende bij een beschikking betreffende een bijstandsuitkering is in ieder geval degene tot wie de beschikking is gericht. Daarnaast beschouwt de SVB het gezin van de aanvrager van de bijstandsuitkering mede als belanghebbende.²

2. De verplichtingen in het kader van de WWB en de Wet SUWI

De WWB verbindt aan het recht op een bijstandsuitkering zes soorten verplichtingen:

1. De plicht tot arbeidsinschakeling (artikel 9 WWB)
2. De inlichtingenplicht (artikel 17, eerste lid, WWB)
3. De medewerkingsplicht (artikel 17, tweede lid, WWB)
4. De identificatieplicht (artikel 17, derde en vierde lid, WWB)
5. Het tonen van voldoende besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan (artikel 18, tweede lid, WWB)
6. Aanvullende verplichtingen (bijvoorbeeld de verplichting de bijzondere bijstand te besteden aan het doel waarvoor het is verstrekt)

Daarnaast legt ook de Wet SUWI verplichtingen op aan uitkeringsgerechtigden. Het betreft de verplichting om alle gevraagde gegevens en bewijsstukken aan de Centrale organisatie werk en inkomen te verstrekken die nodig zijn voor de beslissing door het college (artikel 28, tweede lid Wet SUWI) en de verplichting om op verzoek of onverwijld uit eigen beweging alle feiten en omstandigheden mee te delen aan de Centrale organisatie werk en inkomen, waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op het recht op bijstand, het geldend maken van het recht bijstand of de hoogte of de duur van de bijstand. De beleidsregels inzake de inlichtingenplicht zijn ook van toepassing op deze verplichtingen uit de Wet SUWI.

3. Het opleggen van een maatregel

3.1 Algemene bepalingen inzake het opleggen van een maatregel

¹ Artikel 1:2 Awb.

² Zie ook artikel 18, lid 4, WWB.

Ingevolge artikel 18, tweede lid, WWB legt de SVB een maatregel op als de belanghebbende een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid betoont voor de voorziening in het bestaan dan wel de uit de WWB of de artikelen 28, tweede lid, of artikel 29, eerste lid, van de Wet SUWI voortvloeiende verplichtingen niet of onvoldoende nakomt.

Een maatregel wordt afgestemd op de ernst van de gedraging, de mate van verwijtbaarheid en de omstandigheden van de belanghebbende en zijn gezin. Dit kan ertoe leiden dat de maatregel wordt verhoogd of verlaagd. De ernst van de gedraging komt over het algemeen tot uitdrukking in het benadelingsbedrag.³ Het benadelingsbedrag is het door de SVB respectievelijk de gemeente ten onrechte uitbetaalde bedrag aan algemene bijstand, verhoogd met de loonbelasting, de premies volksverzekeringen en de vergoeding bedoeld in artikel 46 van de Zorgverzekeringswet. Ten aanzien van de verwijtbaarheid is van belang dat een maatregel niet wordt opgelegd als elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt. Te denken valt daarbij aan situaties waarbij de belanghebbende door overmacht niet in staat is geweest een of meer afspraken volledig na te komen.⁴ Of indien niet verwacht kan worden dat de klant redelijkerwijs op de hoogte was van een verplichting. Ook kunnen medische of sociale beperkingen van invloed zijn op de mate van verwijtbaarheid. Matiging van de opgelegde maatregel wegens persoonlijke omstandigheden kan in de volgende gevallen aan de orde zijn:

- bijzondere financiële omstandigheden van de belanghebbende, zoals bijvoorbeeld hoge woonlasten of andere vaste lasten of uitgaven van bijzondere aard waarvoor geen financiële tegemoetkoming mogelijk is;
- sociale omstandigheden, gezinnen met kinderen bijvoorbeeld;
- bij een opeenstapeling van maatregelen: de zwaarte van het geheel van maatregelen is niet evenredig aan de ernst van de gedraging en de mate van verwijtbaarheid.

Indien de toepassing van de SVB Beleidsregels inzake het opleggen van een maatregel tot onbillijkheden van overwegende aard leidt, kan de SVB in bijzondere gevallen ten gunste van de belanghebbende afwijken van de bepalingen in deze beleidsregels.

3.2 Afzien van het opleggen van een maatregel

De SVB ziet af van het opleggen van een maatregel indien elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt (zie paragraaf 3.1). Voorts wordt een maatregel niet opgelegd als tussen het tijdstip van de gedraging en de constatering van de gedraging meer dan een jaar is verstreken. De termijn bedraagt vijf jaar als de gedraging een schending van de inlichtingenplicht inhoudt en als gevolg van die gedraging ten onrechte bijstand is verleend.

Daarnaast kan de SVB afzien van het opleggen van een maatregel indien de SVB daarvoor dringende redenen aanwezig acht. Dit doet zich voor als de gevolgen van de maatregel voor belanghebbende of zijn gezin zeer ernstig zijn. Het feit dat een belanghebbende financieel zwaar getroffen wordt door een verlaging is op zichzelf nog geen dringende reden, omdat dit voor elke bijstandsontvanger geldt.⁵ Als de SVB geen maatregel oplegt in verband met een dringende reden, wordt dit schriftelijk aan de belanghebbende medegedeeld. Deze gedraging telt mee voor

³ Indien er geen sprake is van een benadelingsbedrag zal de SVB een waarschuwing of maatregel van €45 opleggen. Dit wordt in de volgende paragrafen van deze notitie nader uitgewerkt.

⁴ TK 2002-2003, 28870, nr. 3, p. 48.

⁵ CRvB 01-04-2003, nr. 00/5643 NABW.

de vaststelling van recidive.

3.3 Ingangsdatum

De maatregel wordt in beginsel opgelegd met ingang van de eerst volgende kalendermaand volgend op de datum waarop het besluit tot het opleggen van de maatregel aan de belanghebbende is bekendgemaakt. In afwijking van het voorgaande wordt de maatregel met terugwerkende kracht opgelegd voor zover de bijstand nog niet is uitbetaald of voor zover de maatregel niet geëffectueerd kan worden als gevolg van een (voorgenomen) opschorting dan wel beëindiging van de bijstand.

Het verlagen van de bijstand omdat een maatregel wordt opgelegd, vindt plaats door middel van een besluit. Wanneer de maatregel bij een lopende uitkering wordt opgelegd, wordt een besluit tot vaststelling van de algemene bijstand op grond van artikel 45 WWB genomen. Wordt een maatregel met terugwerkende kracht opgelegd, dan moet een besluit tot herziening van de bijstand worden genomen (artikel 54, lid 3, WWB). Tegen beide besluiten kan door de belanghebbende bezwaar en beroep worden aangetekend. In het besluit tot opleggen van een maatregel worden in ieder geval vermeld: de reden van de maatregel, de duur van de maatregel, het bedrag waarmee de bijstand wordt verlaagd en, indien van toepassing, de reden om af te wijken van een standaardmaatregel.⁶ Een maatregel wordt niet ten uitvoer gebracht voordat het besluit aan belanghebbende bekend is gemaakt.

Een maatregel wordt voor bepaalde tijd opgelegd. Een maatregel die voor een periode van meer dan drie maanden wordt opgelegd, wordt uiterlijk na drie maanden nadat deze ten uitvoer is gelegd heroverwogen (artikel 18, lid 3, WWB). Bij deze herbeoordeling hoeft niet opnieuw een besluit te worden genomen, waarbij alle relevante feiten en omstandigheden opnieuw tegen het licht worden gehouden. Een marginale beoordeling volstaat: de SVB moet beoordelen of het redelijk is dat de verlaging wordt gecontinueerd. Daarbij kan worden gekeken naar de omstandigheden waarin betrokkene verkeert, maar met name of de betreffende persoon nu wel aan zijn verplichtingen voldoet.⁷

3.4 Samenloop

Indien een belanghebbende zich tegelijkertijd schuldig maakt aan verschillende gedragingen die het niet nakomen van een verplichting als genoemd in artikel 18, lid 2, van de WWB inhouden, wordt voor het bepalen van de hoogte en duur van de maatregel uitgegaan van de gedraging waarop de zwaarste maatregel is gesteld. Indien sprake is van schending van meerdere verplichtingen door één gedraging, dan dient voor het toepassen van de maatregel te worden uitgegaan van de gedraging waarop de zwaarste maatregel van toepassing is.

4. De plicht tot arbeidsinschakeling

De SVB beleidsregels hebben geen betrekking op de plicht tot arbeidsinschakeling als omschreven in artikel 9 van de WWB. Deze verplichting geldt immers niet voor bijstandsgerechtigde 65-plussers. Indien de jongere partner van de 65-plusser deze verplichting schendt, zal de SVB een maatregel opleggen die is gebaseerd op de maatregelverordening van de

⁶ Deze eisen vloeien rechtstreeks voort uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en dan met het motiveringsbeginsel.

⁷ Voorbeeldverordening, p. 22.

betrokken gemeente. Het is aan de gemeente om aan te geven welke maatregel precies moet worden opgelegd. Dit volgt uit de uitvoeringsregeling bij de regeling inzake mandaatverlening aan de SVB.

5. De inlichtingenplicht

De SVB maakt een onderscheid tussen twee vormen van de inlichtingenplicht:

1. het niet tijdig verstrekken van inlichtingen. In deze situatie is artikel 54 WWB van toepassing. De SVB kan in dat geval het recht op bijstand opschorten en belanghebbende in de gelegenheid stellen binnen een door hem te stellen termijn het verzuim te herstellen.
2. het verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen, waardoor er ten onrechte een uitkering is verstrekt of een te hoog bedrag aan bijstand is verstrekt. In deze situatie heeft de uitkeringsgerechtigde niet voldaan aan de inlichtingenplicht van artikel 17 WWB. Het opzettelijk verzwijgen van relevante informatie tegenover de SVB, met het oogmerk een (hogere) uitkering te krijgen (fraude) vormt een schending van de informatieplicht van artikel 17 WWB.

Het kan ook voorkomen dat bepaalde gevraagde gegevens niet aan de SVB (of de betrokken gemeente) worden verstrekt. In dat geval wordt de bijstand geweigerd (in de situatie dat een uitkering wordt aangevraagd) of wordt het besluit tot toekenning van de bijstand ingetrokken (bij een lopende uitkering).

Onder onverwijld in de zin van artikel 17 WWB verstaat de SVB: binnen vier weken nadat het van belang zijnde feit heeft plaatsgevonden of de relevante wijziging van omstandigheden is ingetreden.⁸

5.1 Te laat verstrekken van gegevens

Indien betrokkene de voor de verlening van de bijstand van belang zijnde gegevens of gevorderde bewijsstukken niet binnen de door de SVB gestelde termijn verstrekt, kan de SVB het recht op bijstand opschorten (artikel 54, eerste lid, WWB). De SVB geeft de cliënt vervolgens een termijn waarbinnen hij zijn verzuim kan herstellen (de hersteltermijn). Wordt de gevraagde informatie niet binnen de gestelde termijn aan de gemeente verstrekt, dan kan de SVB de bijstand stopzetten (het intrekken van het besluit tot toekenning van de bijstand). Worden de gevraagde gegevens wél binnen de hersteltermijn verstrekt, wordt de bijstand voortgezet, maar wordt tevens een maatregel opgelegd van tien procent van het benadelingsbedrag gedurende een maand, met een minimum van €45.⁹ Indien deze maatregel niet kan worden geëffectueerd (bijvoorbeeld omdat de aanvullende bijstandsuitkering te laag is) wordt het percentage verlaagd en wordt de duur verlengd. Dit gebeurt op een zodanige wijze dat het financiële effect gelijk is aan de oorspronkelijke maatregel. Indien er geen benadelingsbedrag is bedraagt de maatregel een korting van de uitkering van €45 gedurende.

⁸ Deze definitie komt overeen met de invulling die de SVB geeft aan het begrip 'onverwijld' in de zin van artikel 49 AOW.

⁹ In het geval van 65-plussers met een aanvullende bijstandsuitkering ligt het niet voor de hand om te kiezen voor een maatregel die is afgestemd op de bijstandsnorm. Betrokkenen zullen immers zelden een volledige bijstandsuitkering volgens deze norm ontvangen. De SVB heeft daarom gekozen voor een maatregel die is afgestemd op het benadelingsbedrag.

Als er geen sprake is van een ten onrechte verstrekte uitkering, kan de SVB van het opleggen van de maatregel afzien en volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing, tenzij het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de belanghebbende een schriftelijke waarschuwing is gegeven.¹⁰

Indien de belanghebbende zich binnen twee jaar na bekendmaking van een besluit waarbij een maatregel wordt opgelegd opnieuw schuldig maakt aan het schenden van de inlichtingenplicht, legt de SVB een maatregel op van vijftien procent van het benadelingsbedrag.¹¹ Met een besluit waarmee een maatregel is opgelegd wordt gelijkgesteld het besluit om daarvan af te zien op grond van dringende redenen. Een schriftelijke waarschuwing is geen maatregel. Dit wil zeggen dat bij herhaling van de gedraging in principe een maatregel wordt opgelegd zonder toepassing van de recidivemaatregel.¹²

5.2 Het verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen

Indien het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht bedoeld in artikel 17 van de WWB heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van bijstand, bedraagt de maatregel 10 procent van het benadelingsbedrag gedurende een maand, met een minimum van €45.¹³ Indien deze maatregel niet kan worden geëffectueerd, wordt het percentage verlaagd en wordt de duur verlengd. Dit gebeurt op een zodanige wijze dat het financiële effect gelijk is aan de oorspronkelijke maatregel.

Indien de belanghebbende zich binnen twee jaar na bekendmaking van een besluit waarbij een maatregel is opgelegd, opnieuw schuldig maakt aan het schenden van de inlichtingenplicht legt de SVB een maatregel op van vijftien procent van het benadelingsbedrag. Met een besluit waarmee een maatregel is opgelegd wordt gelijkgesteld het besluit om daarvan af te zien op grond van dringende redenen. Een schriftelijke waarschuwing is geen maatregel. Dit wil zeggen dat bij herhaling van de gedraging in principe een maatregel wordt opgelegd zonder toepassing van de recidivemaatregel.¹⁴

Als het benadelingsbedrag hoger is dan €6000,- wordt er aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie.¹⁵ De SVB legt dan geen maatregel op. Indien het Openbaar Ministerie besluit om de aangifte te seponeren, zal de SVB alsnog een maatregel opleggen.¹⁶

Indien het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht bedoeld in artikel 17 van de

¹⁰ In navolging van de voorbeeldverordening is gekozen voor een periode van twee jaar. De AOW kent overigens ook een periode van twee jaar, zie artikel 17b, lid 3, AOW.

¹¹ In afwijking van de voorbeeldverordening is gekozen voor een periode van twee jaar. In het kader van de AOW wordt overigens een periode van vijf jaar toegepast.

¹² Zie p. 25 van de voorbeeldverordening.

¹³ In het geval van 65-plussers met een aanvullende bijstandsuitkering ligt het niet voor de hand om te kiezen voor een maatregel die is afgestemd op de bijstandsnorm. Betrokkenen zullen immers zelden een volledige bijstandsuitkering volgens deze norm ontvangen. De SVB heeft daarom gekozen voor een maatregel die is afgestemd op het benadelingsbedrag.

¹⁴ Zie p. 25 van de voorbeeldverordening.

¹⁵ Indien betrokkene meer regelingen heeft overtredingen (bijvoorbeeld zowel een verplichting van de AOW als de WWB), dan mogen de benadelingsbedragen bij elkaar worden opgeteld, zie de werkinstructie in Paradoxs AOW, w.i. 5089.

¹⁶ Deze werkwijze komt overeen met de werkwijze voor de AOW.

WWB niet heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van bijstand, bedraagt de maatregel een korting van de uitkering van €45 gedurende een maand. Van het opleggen van de maatregel kan worden afgezien en worden volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing, tenzij het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de belanghebbende een schriftelijke waarschuwing is gegeven.¹⁷

6. De medewerkingsplicht

De medewerkingsplicht kan uit allerlei concrete verplichtingen bestaan, zoals het toestaan van huisbezoek. Weigert de belanghebbende mee te werken aan een huisbezoek dan kent de SVB de bijstand niet toe of trekt de SVB een lopende bijstandsuitkering in. Het moet dan wel gaan om een huisbezoek ter verificatie van het recht op uitkering. Huisbezoeken die uit het oogpunt van dienstverlening worden verricht, kunnen in beginsel niet leiden tot het opleggen van een maatregel. In alle overige gevallen waarin de belanghebbende geen medewerking verleent, kan de SVB toepassing geven aan artikel 4:5 Awb als het een aanvraag betreft of de procedure van artikel 54, eerste lid, WWB bij een lopende uitkering. Dit kan leiden tot het niet behandelen van de aanvraag respectievelijk het intrekken van de bijstand.

In beginsel is het ook mogelijk om bij schending van de medewerkingsplicht de bijstand te verlagen met toepassing van de afstemmingsverordening. Omdat de meeste gemeenten die de uitvoering van de WWB aan de SVB hebben gemandateerd in hun maatregelenverordening over de medewerkingsplicht geen (relevante) bepalingen hebben opgenomen, zal de SVB hiertoe niet overgaan, tenzij in de SVB Beleidsregels anders is bepaald.

Artikel 18, tweede lid, noemt een gedraging die in ieder geval een schending van de medewerkingsplicht inhoudt: 'het zich jegens het college zeer ernstig misdragen'. Artikel 18, tweede lid, WWB bepaalt dat de bijstandsuitkering van de belanghebbende moet worden verlaagd indien hij zich jegens het college zeer ernstig misdraagt. In de voorbeeldverordening wordt vastgesteld dat: "alleen (zeer) agressief gedrag tegenover leden van het college en hun ambtenaren aanleiding zijn voor het opleggen van een maatregel. Er kan dus geen maatregel worden opgelegd als een klant zich agressief heeft gedragen tegenover een medewerker van een andere organisatie die belast is met de uitvoering van de WWB (bijvoorbeeld een reïntegratiebedrijf)." Dit betekent dat er geen maatregel kan worden opgelegd als de belanghebbende zich zeer ernstig misdraagt jegens de medewerkers van de SVB. De (betrokken medewerker van de) SVB kan in voorkomende gevallen wel aangifte doen bij de politie en/of betrokkene de toegang tot de gebouwen van de SVB ontzeggen.

7. De identificatieplicht

De maatregelverordeningen bevatten over het algemeen geen regeling inzake de identificatieplicht. Na overleg met de gemeenten heeft de SVB ervoor gekozen om in het kader van de WWB geen maatregel op te leggen indien betrokkene niet voldoet aan de identificatieplicht van artikel 17, derde en vierde lid, WWB.¹⁸

¹⁷ In navolging van de voorbeeldverordening is gekozen voor een periode van twee jaar, omdat de AOW dezelfde periode kent, zie artikel 17b, lid 3, AOW.

¹⁸ Dit overleg heeft plaatsgevonden in de themagroep van 23 februari 2006.

8. Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid

Er is sprake van een het tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan als de belanghebbende handelingen verricht dan wel nalaat waardoor onnodig een beroep op de bijstand wordt gedaan. De verplichting om voldoende besef van verantwoordelijkheid te tonen voor de voorziening in het bestaan, geldt reeds voordat een bijstandsuitkering wordt aangevraagd. Dit betekent dat wanneer iemand in de periode voorafgaand aan de bijstandaanvraag een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid heeft getoond, waardoor hij niet langer beschikt over de middelen om in de kosten van het bestaan te voorzien en als gevolg daarvan een bijstandsuitkering aanvraagt, de SVB bij de toekenning van de bijstand hiermee rekening kan houden door het opleggen van een maatregel.

Een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid kan uit allerlei gedragingen blijken, zoals het onverantwoord interen van het vermogen (met inbegrip van het doen van een schenking), geen of te late aanvraag doen voor een voorliggende voorziening, e.d.¹⁹

Er is sprake van een onverantwoord interen van het vermogen als betrokkene per maand meer dan 1,5 maal de relevante bijstandsnorm besteedt aan de algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan. Deze kosten kunnen zonodig worden aangevuld met een bedrag voor de ziektekostenverzekering, het niet subsidiabele huurdeel en overige als noodzakelijk aan te merken kosten. Bij de beantwoording van de vraag of een belanghebbende op aanvaardbare wijze heeft ingeteerd op zijn vermogen is ook van belang of hij in de interingsperiode over inkomsten beschikte (bijvoorbeeld loon of een uitkering). In de praktijk betekent dit dat de interingsnorm wordt verlaagd met de inkomsten.²⁰

Indien een belanghebbende een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan heeft betoond, bedraagt de maatregel 10 procent van het benadelingsbedrag, met een minimum van €45.²¹ Indien deze maatregel niet kan worden geëffectueerd, wordt het percentage verlaagd en wordt de duur verlengd. Dit gebeurt op een zodanige wijze dat het financiële effect gelijk is aan de oorspronkelijke maatregel. Het benadelingsbedrag is gelijk aan de hoogte van de (aanvullende) bijstandsuitkering vermenigvuldigd met het aantal maanden dat betrokkene naar verwachting buiten de bijstand zou zijn gebleven, met een maximum van twaalf maanden.

9. Aanvullende verplichtingen

De SVB heeft ten aanzien van de aanvullende verplichtingen nog geen beleidsregels opgesteld.

10. Samenloop bij schending van dezelfde verplichting in de WWB en de AOW

Indien een uitkeringsgerechtigde een verplichting niet nakomt die zowel bij de WWB als bij de Algemene Ouderdomswet (AOW) zou kunnen leiden tot het opleggen van een maatregel of een boete, dan past de SVB het volgende beleid toe.

¹⁹ Zie CRvB 17 april 2001, nr. 98/7910 NABW en CRvB 8 juni 1999, nr. 97/8183 ABW.

²⁰ Zie CRvB 28 augustus 2001, nr. 99/838 NABW.

²¹ In het geval van 65-plussers met een aanvullende bijstandsuitkering ligt het niet voor de hand om te kiezen voor een maatregel die is afgestemd op de bijstandsnorm. Betrokkenen zullen immers zelden een volledige bijstandsuitkering volgens deze norm ontvangen. De SVB heeft daarom gekozen voor een maatregel die is afgestemd op het benadelingsbedrag.

De SVB acht het van belang dat de combinatie van de maatregel die in het kader van de WWB wordt opgelegd en de maatregel of boete die in het kader van de AOW wordt opgelegd proportioneel is. Bij maatregelen of boetes waarbij wordt aangehaakt bij een bepaald percentage van een benadelingsbedrag is de proportionaliteit over het algemeen geen probleem. Het benadelingsbedrag bestaat immers uit het bruto bedrag aan uitkering dat ten onrechte is uitbetaald. Indien betrokkene zowel een (gedeeltelijke) AOW-uitkering als een aanvullende bijstandsuitkering ontvangt, zal de optelsom van de maatregel (in het kader van de WWB) en de boete (in het kader van de AOW) niet of nauwelijks hoger uitvallen dan de maatregel of boete die zou worden opgelegd als betrokkene enkel een (volledige) AOW- of bijstandsuitkering zou ontvangen. Kortom, een uitkeringsgerechtigde die onder het project WWB 65+ valt, wordt in principe niet of nauwelijks zwaarder gestraft dan een klant die enkel een AOW-uitkering of bijstandsuitkering ontvangt.

Dat ligt anders bij een maatregel of een boete die niet is gebaseerd op een benadelingsbedrag, maar bestaat uit een vast bedrag. In dat geval bestaat het risico dat een klant die zowel een AOW-uitkering als een bijstandsuitkering ontvangt zwaarder wordt gestraft dan een klant die slechts één uitkering ontvangt. De gemeenten die de uitvoering van de WWB aan de SVB hebben gemandateerd, hebben aangegeven dat in het geval van uitkeringsgerechtigden die onder het project WWB 65+ vallen het redelijk zou zijn om slechts eenmaal een maatregel of boete op te leggen.²² Het project WWB 65+ heeft immers als één van de hoofddoelstellingen het bieden van één loket aan de uitkeringsgerechtigde. Een consequente doorvoering van de één-loket-gedachte betekent dat de klant slechts eenmaal bepaalde inlichtingen hoeft te verstrekken en ook dat de klant slechts eenmaal wordt gestraft als deze verplichting niet na wordt gekomen. Daar staat overigens tegenover dat een uitkeringsgerechtigde die niet onder het project WWB 65+ valt, mogelijk wel tweemaal wordt gestraft. Echter, aan deze klant is niet één loket beloofd. Bovendien moet deze klant tweemaal (zowel aan de SVB als aan een gemeente) bepaalde inlichtingen verstrekken. Het ligt dan voor de hand dat de SVB en de gemeente dan ook allebei een sanctie opleggen.

Uit het voorgaande volgt dat bij de combinatie van een maatregel en een boete die op een benadelingsbedrag is gebaseerd, geen samenloopprobleem bestaat. Deze sancties mogen daarom beide worden opgelegd. Indien de maatregel of boete uit een vast bedrag bestaat, mag niet tweemaal een vast bedrag op de uitkering in mindering worden gebracht. In dat geval wordt de zwaarste maatregel of boete wordt opgelegd. Daarnaast wordt eveneens de zwaarste maatregel of boete opgelegd in geval van een combinatie van een maatregel of boete die op een benadelingsbedrag is gebaseerd met een maatregel of boete die op een vast bedrag is gebaseerd. In onderstaande tabel worden de mogelijke combinaties samengevat en wordt getoond welke maatregel of boete daadwerkelijk wordt opgelegd.

Mogelijke combinaties van maatregelen en boete	Welke maatregel of boete wordt daadwerkelijk opgelegd?
Percentage van het benadelingsbedrag in het kader van de AOW + percentage van het benadelingsbedrag in het kader van de WWB	Beide
Percentage van het benadelingsbedrag in het	Hoogste

²² De gemeenten hebben dit aangegeven in de Themagroep van 31 januari 2006.

kader van de AOW + een vast bedrag in het kader van de WWB (€45)	
Percentage van het benadelingsbedrag in het kader van de WWB + een vast bedrag in het kader van de AOW (€22, €34 of €45)	Hoogste
Een vast bedrag in het kader van de AOW (€ 22, €34 of €45) + een vast bedrag in het kader van de WWB (€45)	Hoogste

Voor de volledigheid wordt nog opgemerkt dat dit beleid afwijkt van het SVB beleid (ingevolge de AOW) om bij een samenloop van een boete en een maatregel alleen een boete op te leggen. De reden hiervoor is dat de WWB geen boetes kent en dat toepassing van het SVB beleid ertoe zou leiden dat een sanctie in het kader van de AOW steeds voorrang krijgt boven een sanctie in het kader van de WWB.

Bijlage II

SVB Beleidsregels inzake terugvordering ingevolge de WWB

Zoals vastgesteld door de Raad van bestuur van de SVB bij besluit van 10 mei 2006

1. Inleiding

De beleidsregels zijn in belangrijke mate gebaseerd op de relevante artikelen van de Wet werk en bijstand (WWB), het Besluit invordering boeten en onverschuldigd betaalde bedragen AOW, Anw en AKW, de beleidsregels van de SVB inzake de AOW en de beleidsregels van de gemeenten die de uitvoering van de bijstand aan de SVB hebben gemandateerd. Dit mandaat heeft betrekking op de uitvoering van de aanvullende bijstand voor de 65-plusser en zijn gezin. In deze beleidsregels wordt steeds gesproken over de SVB en niet over het college van burgemeester en wethouders, ondanks het feit dat de SVB in naam van het college van de desbetreffende gemeente handelt.

2. De bevoegdheid tot herziening, intrekking en terugvordering

De SVB is op grond van artikel 54 lid 3 WWB bevoegd om het besluit tot toekenning van bijstand te herzien of in te trekken. De SVB maakt van deze bevoegdheid gebruik indien:

- a. het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting als bedoeld in artikel 17 lid 1 WWB, of de artikelen 28 lid 2 en 29 lid 1 van de Wet Structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Wet Suwi), heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van bijstand;
- b. anderszins de bijstand ten onrechte of tot een te hoog bedrag is verleend.

Indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn, kan de SVB besluiten geheel of gedeeltelijk van herziening of intrekking af te zien. Ook kunnen beginselen van behoorlijk bestuur, zoals het vertrouwensbeginsel en het rechtszekerheidsbeginsel, ertoe nopen dat de SVB geheel of gedeeltelijk van herziening of intrekking afziet. Dit beleid is nader uitgewerkt in de SVB Beleidsregels 2005, par. 5.3.2.2.

Herziening van het toekenningsbesluit heeft tot gevolg dat de bijstand geheel of gedeeltelijk onverschuldigd is betaald en op die basis ook wordt teruggevorderd door middel van een terugvorderingsbesluit (artikel 58 lid 1 WWB).

Op grond van de artikelen 58 tot en met 60 WWB is de SVB bevoegd om ten onrechte verleende bijstand terug te vorderen. De SVB maakt van deze bevoegdheid geen gebruik als in de voorafgaande drie maanden ontvangen middelen nog in aanmerking kunnen worden genomen. Deze werkwijze is vergelijkbaar met verrekenen, maar wordt blijkens de wettekst niet als terugvordering beschouwd (artikel 58 lid 3 WWB).

Terugvordering is een bevoegdheid van de SVB. Uitgangspunt daarbij is dat door de SVB ten onrechte of tot een te hoog bedrag verstrekte bijstand wordt teruggevorderd. Terugvordering van verleende bijstand is in de WWB aan de orde in de volgende gevallen:

1. de bijstand is ten onrechte of tot een te hoog bedrag verleend (artikel 58 lid 1 onderdeel a WWB);
2. de aan bijstand in de vorm van een geldlening verbonden verplichtingen worden niet of niet behoorlijk nagekomen (artikel 58 lid 1 onderdeel b WWB);

3. de bijstand vloeit voort uit gestelde borgtocht (artikel 58 lid 1 onderdeel c WWB);
4. er is ten onrechte een voorschot verstrekt (artikel 58 lid 1 onderdeel d WWB);
5. de bijstand is abusievelijk verleend en de belanghebbende dit redelijkerwijs had kunnen begrijpen (artikel 58 lid 1 onderdeel e WWB);
6. belanghebbende kan achteraf beschikken over middelen (artikel 58 lid 1 onderdeel f onder 1° WWB);
7. belanghebbende ontvangt naderhand een vergoeding voor bijstand met vaste bestemming (artikel 58 lid 1 onderdeel f onder 2° WWB).

De WWB kent geen limitatief stelsel van terugvordering. Ook buiten de WWB kunnen dus gronden gevonden worden om terugvordering op te baseren. Indien een uitkering op een onjuiste rekening wordt gestort of indien deze ten onrechte wordt doorbetaald na het overlijden van de uitkeringsgerechtigde, dan is de SVB bevoegd tot terugvordering van het onverschuldigd betaalde bedrag met toepassing van artikel 6:203 van het Burgerlijk Wetboek (BW).

3. Het terugvorderingsbesluit

Ingevolge artikel 60 lid 1 WWB vermeldt een besluit tot terugvordering hetgeen wordt teruggevorderd, de termijn of termijnen waarbinnen moet worden betaald, alsmede de wijze waarop, bij gebreke van tijdige betaling, het besluit ten uitvoer wordt gelegd. De wijze waarop ingevorderd wordt, staat in het invorderingsbesluit. Het invorderingsbesluit kan een onderdeel uitmaken van het terugvorderingsbesluit. De SVB zal in de praktijk het terugvorderingsbesluit en het invorderingsbesluit als een geheel afhandelen.

4. Terugvordering van gezinsleden

In beginsel wordt de bijstand teruggevorderd van degene aan wie ten onrechte of teveel bijstand is verleend: de belanghebbende. Gezinsbijstand kan van alle gezinsleden teruggevorderd worden (artikel 59 lid 1 WWB). Geen van de in de gezinsbijstand begrepen personen kan zich daarbij beroepen op onbekendheid met de activiteiten van een ander gezinslid die tot de terugvordering hebben geleid. Alle gezinsleden moeten immers op grond van artikel 59 lid 1 WWB voor de terugvordering als belanghebbende worden aangemerkt. In gevallen van een verzwegen partner kan ook op grond van artikel 59 lid 2 WWB van de verzwegen partner worden teruggevorderd. Er kan niet van de verzwegen partner worden teruggevorderd als hij niet op de hoogte was van de bijstandsverlening. De bewijslast van die onkunde rust op hem. Alle gezinsleden zijn op grond van artikel 59 lid 3 WWB hoofdelijk aansprakelijk voor de gehele vordering. Dit betekent in de praktijk dat het gehele bedrag van elk gezinslid kan worden teruggevorderd.

Huwelijkse voorwaarden hebben geen invloed op de hoofdelijke aansprakelijkheid van de WWB, tenzij de nieuwe echtgenoot van een alleenstaande debiteur die ten onrechte bijstand heeft ontvangen op huwelijkse voorwaarde is getrouwd.

5. Verjaringstermijnen

In het geval van abusievelijk verleende bijstand in de zin van artikel 58 lid 1 onderdeel e WWB geldt een verjaringstermijn van twee jaar (artikel 58 lid 5 WWB). In alle andere gevallen gelden de verjaringstermijnen die zijn genoemd in artikel 3:309 BW. Op grond van dit artikel kan terugvordering plaatsvinden tot twintig jaar na de onverschuldigde betaling, mits de SVB binnen vijf jaar nadat de onverschuldigde betaling aan haar bekend is geworden, een terugvorderingsactie heeft ingesteld.

De termijn van twee, vijf of twintig jaar wordt berekend door twintig of vijf jaar terug te rekenen vanaf de datum waarop de betrokkene voor het eerst een schriftelijke mededeling heeft ontvangen dat zijn uitkering onjuist is vastgesteld en dat het te veel betaalde zal worden teruggevorderd.

6. Afzien van terugvordering

Indien er een terugvordering ontstaat die minder dan €125 bedraagt, dan verzendt de SVB een terug- en invorderingsbesluit. De SVB ziet van verdere terugvordering af als de belanghebbende de vordering na twee aanmaningen niet heeft afgelost.

De SVB ziet tevens af van het nemen van een terugvorderingsbesluit indien er een dringende reden aanwezig is. In gevallen waarin eerst een herziening- of intrekkingbesluit aan de orde is, kan van een dergelijk besluit reeds worden afgezien wegens en dringende reden. Een situatie die geen dringende reden oplevert om geheel of gedeeltelijk af te zien van intrekking of herziening van de uitkering, maar wel een dringende reden vormt om geheel of gedeeltelijk af te zien van terugvordering, zal zich slechts in een zeer incidenteel geval voordoen. Te denken valt aan een situatie waarin de sociale of financiële omstandigheden van de belanghebbende zich verzetten tegen volledige terugvordering. In het algemeen hanteert de SVB dan echter de door de jurisprudentie ondersteunde lijn dat met dergelijke omstandigheden pas rekening wordt gehouden bij het besluit inzake de wijze van terugbetaling.

7. Kwijtschelding

De SVB kan overgaan tot kwijtschelding van de terugvordering indien de belanghebbende:

- a. gedurende 5 jaar volledig aan zijn betalingsverplichtingen heeft voldaan;
- b. gedurende 5 jaar niet volledig aan zijn betalingsverplichtingen heeft voldaan, maar het achterstallige bedrag over die periode, vermeerderd met de daarover verschuldigde wettelijke rente en de op de invordering betrekking hebbende kosten, alsnog heeft betaald;
- c. gedurende vijf jaar geen betalingen heeft verricht en niet aannemelijk is dat hij deze op enig moment zal gaan verrichten.

De termijn bedraagt drie jaar in plaats van vijf jaar indien:

- a. het gemiddeld inkomen van de belanghebbende in die periode de beslagvrije voet bedoeld in de artikelen 475c en 475d van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering niet te boven is gegaan; en
- b. er geen sprake is van een fraudevordering. Er is sprake van een fraudevordering als de terugvordering het gevolg is van het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting, bedoeld in artikel 17, eerste lid WWB, of de artikelen 28 lid 2 en 29 lid 1 van de Wet Suwi.

De SVB kan op verzoek van de belanghebbende afzien van (verdere) terugvordering indien de schuldenaar een bedrag, overeenkomend met ten minste 50% van de restsom in één keer aflost. De SVB gaat hier zeer terughoudend mee om en staat dit alleen toe in situaties waarin tevoren vrijwel vast staat dat de reguliere wijze van invordering minder oplevert dan datgene dat met afkoop van 50% van het restant kan worden geïncasseerd.

De hiervoor beschreven kwijtschelding vindt niet plaats ten aanzien van vorderingen welke door pand of hypotheek op een goed of goederen zijn gedekt, behoudens voorzover zij niet op die

goederen verhaald kunnen worden. Het kwijtscheldingsbeleid is ook niet van toepassing op maatregelen of verlagingen in de zin van artikel 18 WWB.

De SVB kan tevens afzien van verdere terugvordering als dit noodzakelijk is voor het tot stand komen van een schuldregeling. Er moet voldaan zijn aan de volgende voorwaarden:

- a. de belanghebbende is niet langer in staat om aan zijn schulden te voldoen; en
- b. de medewerking van de SVB noodzakelijk is om de regeling tot stand te brengen; en
- c. alle schuldeisers zijn in de regeling betrokken; en
- d. de vordering van de SVB wordt minstens naar evenredigheid met de vorderingen van schuldeisers van gelijke rang voldaan; en
- e. de vordering van de SVB is niet ontstaan als gevolg van fraude of ander verwijtbaar gedrag; en
- f. de vordering is niet gedekt door een pand of hypotheek op een goed of goederen (tenzij de vordering niet op die goederen verhaald kan worden).

Het besluit tot het gedeeltelijk afzien van terugvordering of tot het gedeeltelijk afzien van verdere terugvordering wordt ingetrokken of ten nadele van de belanghebbende gewijzigd indien:

- a. niet binnen twaalf maanden nadat dat besluit is bekendgemaakt, een schuldregeling tot stand is gekomen;
- b. de belanghebbende zijn schuld aan de gemeente niet overeenkomstig de schuldregeling voldoet; of
- c. onjuiste of onvolledige gegevens zijn verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een ander besluit zou hebben geleid.

8. Schending van de redelijke termijn

De bevoegdheid tot terugvordering van artikel 58 WWB laat de SVB een discretionaire ruimte. Ingevolge vaste jurisprudentie van de CRvB kan een schending van de redelijke termijn bij de uitoefening van deze bevoegdheid niet zonder gevolgen blijven.²³ De SVB zal ingeval van een schending van de redelijke termijn de terugvordering te matigen ter compensatie van de te lange behandelingsduur.

9. Zes-maanden-jurisprudentie

Het feit dat terugvordering in de WWB een bevoegdheid is, betekent ook dat de SVB bij de uitoefening van deze bevoegdheid rekening moet houden met algemene rechtsbeginselen. In dat kader heeft de CRvB de zogenaamde 'zes-maanden-jurisprudentie' geformuleerd. Deze jurisprudentie houdt in dat een bestuursorgaan een bevoegdheid tot terugvordering niet kan uitoefenen voorzover het betalingen betreft die meer dan zes maanden zijn betaald na de ontvangst van een signaal waaruit het uitvoeringsorgaan had moeten afleiden, dat ten onrechte of te veel wordt betaald.²⁴ De SVB zal te veel betaalde bedragen van de eerste zes maanden na het signaal wel steeds terugvorderen. Onder 'signaal' verstaat de CRvB in deze: relevante informatie van de uitkeringsgerechtigde waaruit dusdanig concreet kan worden afgeleid dat sprake is van een fout, dat het bestuursorgaan op grond daarvan actie had moeten ondernemen.²⁵

²³ Zie onder meer CRvB 04-07-2003, nr. 00/5419 AKW en CRvB 30-07-2004, nr. 02/828 WAO.

²⁴ Zie CRvB 21-10-1994, nr. 93/135 AOW.

²⁵ Zie CRvB 19-05-2004, nrs. 01/4283 AW e.a.

10. De wijze van terugbetaling

Bij de invordering is het uitgangspunt dat de belanghebbende (nog steeds) beschikt over de ten onrechte ontvangen uitkering. Dit betekent dat de belanghebbende het gehele verschuldigde bedrag binnen dertig dagen na de dagtekening van het terugvorderingsbesluit moet voldoen. Als de belanghebbende beschikt of kan beschikken over een vermogen waaruit de ten onrechte genoten uitkering ineens kan worden voldaan, moet de vordering ineens worden afgelost. Daarbij wordt vermogen als volgt gedefinieerd: vermogensrechten, roerende en onroerende zaken, met uitzondering van zaken waarvan de dagwaarde minder dan €1135 bedraagt.²⁶

Vermogensvrijlating conform de WWB is hierbij niet van toepassing. Als de belanghebbende niet (meer) over het ten onrechte verstrekte bedrag of vermogen beschikt, kan op zijn verzoek een betalingsregeling worden getroffen. De belanghebbende moet dit verzoek doen binnen de termijn die in de vooraankondiging van de terugvordering wordt vermeld. Deze vooraankondiging wordt in het algemeen tegelijkertijd met het besluit tot herziening of intrekking verzonden.

10.1 Het vaststellen van het aflossingsbedrag

Ten behoeve van de betalingsregeling wordt een periodiek aflossingsbedrag vastgesteld. Indien er geen sprake is van een fraudevordering wordt het aflossingsbedrag bepaald op 6% van de toepasselijke bijstandsnorm op grond van hoofdstuk 3 van de WWB (afgerond op een veelvoud van €1). In geval van een inkomen boven de bijstandsnorm wordt het aflossingsbedrag vermeerderd met 50% van het meerinkomen. Er is sprake van een fraudevordering als de terugvordering het gevolg is van het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting, bedoeld in artikel 17, eerste lid WWB, of de artikelen 28 lid 2 en 29 lid 1 van de Wet Suwi.

Indien een deurwaarder beslag wil leggen op de resterende aflossingscapaciteit, zal de SVB het aflossingsbedrag verhogen naar 10% van de toepasselijke bijstandsnorm.²⁷ In geval van verrekening is dit toegestaan omdat ingevolge artikel 6:127 BW verrekening voorgaat op beslag door een derde.

In geval van een fraudevordering wordt de aflossingsverplichting gedurende maximaal drie jaar bepaald op dat deel van het inkomen waarmee de beslagvrije voet, bedoeld in de artikelen 475c tot en met 475e van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, wordt overschreden. Indien de vordering na afloop van deze periode nog niet is voldaan, dan wordt het periodiek aflossingsbedrag vastgesteld op het aflossingsbedrag dat zou gelden bij niet-fraudevorderingen.

Bij de invordering van een opgelegde maatregel wordt het aflossingsbedrag vastgesteld op het aflossingsbedrag dat geldt bij fraudevorderingen. Het invorderen van een maatregel heeft voorrang boven de invordering van een ten onrechte of te veel betaalde bijstand.

Bij het vaststellen van de aflossingsbedragen houdt de SVB rekening met een andere schuld van belanghebbende als op deze schuld al werd afgelost voordat het besluit tot terugvordering werd genomen. Het aflossingsbedrag wordt dan verlaagd met het bedrag waarmee de andere schuld wordt afgelost. Na afbetaling van de andere schuld of bij het staken van de afbetaling van de

²⁶ Deze definitie is ontleend aan artikel 1 onderdeel h van het Besluit invordering boeten en onverschuldigd betaalde bedragen AOW, Anw en AKW.

²⁷ Hierbij worden de artikelen 475c tot en met 475e van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in acht genomen.

andere schuld, wordt het aflossingsbedrag verhoogd. De SVB houdt overigens geen rekening met een andere schuld als de belanghebbende het bestaan van deze schulden niet kan aantonen.

Als gedurende de aflossing een nieuwe vordering (van de SVB) ontstaat, worden beide vorderingen samengevoegd en wordt vervolgens nog maximaal 3 jaar afgelost, gerekend vanaf het moment van ontstaan van de tweede vordering. De vorderingen moeten geheel worden afgelost als beide vorderingen fraudevorderingen zijn. Bij een mengvorm van vorderingen (fraude en niet-fraude) worden de vorderingen na elkaar afgelost, volgens het regime zoals dat voor de enkele vordering geldt. De vorderingen worden dan dus niet samengevoegd.

De SVB kan de aflossingsbedragen herzien wegens gewijzigde omstandigheden. De SVB onderzoekt of er termen aanwezig zijn voor herziening indien de belanghebbende hiertoe een met redenen omkleed verzoek indient.

In afwijking van de hiervoor beschreven aflossingsbedragen kan de SVB op verzoek van de belanghebbende akkoord gaan met lagere aflossingsbedragen mits de gehele vordering binnen 36 maanden wordt afgelost.

10.2 Bruterij van de terugvordering

Het te veel of ten onrechte betaalde wordt teruggevorderd op basis van bruto bedragen. Dit betekent dat het terug te vorderen bedrag aan bijstand wordt verhoogd met de afgedragen loonbelasting en premies volksverzekeringen, alsmede de vergoeding, bedoeld in artikel 46 van de Zorgverzekeringswet (artikel 58 lid 4 WWB). Indien echter verrekening van de belasting, premies en vergoeding kan plaatsvinden met de nog door de SVB af te dragen loonbelasting, premies volksverzekeringen en vergoeding, wordt het netto te veel betaalde bedrag teruggevorderd. Deze situatie doet zich slechts voor indien de terugvordering betrekking heeft op het lopende belastingjaar en voor zover terugbetaling geheel zal plaatsvinden in het lopende belastingjaar. Indien derhalve de periodieke verrekening zich zal uitstrekken over meer dan één belastingjaar zal de gehele verrekening bruto plaatsvinden.

10.3 De wijze van invordering

Terugbetaling door belanghebbenden die nog steeds een bijstandsuitkering van de SVB ontvangen, vindt bij voorkeur plaats door middel van verrekening met de maandelijks verleende bijstand (artikel 6:127 BW). Belanghebbenden die geen algemene bijstand meer ontvangen van de SVB, zullen maandelijks een afgesproken bedrag aan de SVB moeten overmaken. Als de belanghebbende zijn terugbetalingsverplichtingen niet nakomt dan volgt een ingebrekestelling. Als de belanghebbende voor de eerste keer zijn terugbetalingsverplichting niet nakomt wordt hij gemaand het achterstallige bedrag binnen twee weken te voldoen. Indien niet nakomen meerdere malen gebeurt dan volgt er een aanmaning om de resterende schuld binnen twee weken te voldoen. Niet betaling leidt dan tot aanwending van verdere dwangmiddelen, zoals (vereenvoudigd) derdenbeslag op loon of uitkering (artikel 60, lid 4 WWB) of het leggen van beslag op de bezittingen van de belanghebbende (met tussenkomst van een deurwaarder). Indien de SVB overgaat tot beslag wordt het aflossingsbedrag verhoogd opdat ook het deel van het inkomen dat de beslagvrije voet overschrijdt, wordt ingevorderd.

Indien de belanghebbende niet tijdig betaalt, kan de SVB de vordering verhogen met de wettelijke rente en de op de terugvordering betrekking hebbende kosten (artikel 58 lid 4 WWB).

De SVB voert dit uit op de wijze die in artikel 12 van het Besluit invordering boeten en onverschuldigd betaalde bedragen AOW, Anw en AKW wordt voorgeschreven.